

Vlaanderen
is ondernemen

Collectief Onderzoek & Ontwikkeling en Collectieve Kennisverspreiding (COOCK)

HANDLEIDING

Versie: mei 2018

Inhoud

1. Situering	3
1.1 Doelstelling van het programma	3
1.2 Een goed COOCK-project	4
1.3 Situering t.o.v. andere projecttypes	4
2. Kenmerken	5
2.1 Projectuitvoerders	5
2.2 Interactie met de doelgroep	5
2.3 Steunbare activiteiten en niet-steunbare activiteiten	6
2.4 Projectduur, -omvang, subsidie en cofinanciering	7
2.5 Gebruik van de projectresultaten	8
3. Algemene aspecten van de projectaanvraag	9
3.1 Voorbespreking	9
3.2 Indienen aanvraag	9
3.3 Ontvankelijkheid	9
3.4 Evaluatieprocedure	10
3.5 Evaluatiecriteria	10
3.7 Na de beslissing	14
3.8 Geheimhouding	14
4. Uitvoering en opvolging	15
4.1 Overeenkomst(en)	15
4.2 Afspraken met de gebruikersgroep	15
4.3 Projectopvolging en monitoring	15
5. CORNET: collectieve onderzoeksprojecten in internationale context	17
6. Bijlagen	18
6.1 Definities en begrippen	18

1. Situering

Deze handleiding is bestemd voor de indieners van “COOCK-projecten”.

Volgende documenten zijn ook van belang bij het uitschrijven van de projectaanvraag en zijn terug te vinden op de website: www.vlaio.be:

- **template**: voor de aanvraag is een template beschikbaar. U kan deze template gebruiken of een eigen lay-out indien gewenst. De volgorde en inhoud van de vragen, de vooropgestelde schema's en tabellen moeten echter gevolgd worden.
- aanvaardbare kosten in Innovatiesteun projecten (**kostenmodel**) en de bijhorende **Excel template** om de projectbegroting op te stellen.
- type afspraken met gebruikers: **reglement van orde**.

1.1 Doelstelling van het programma

De doelstelling van het Collectief O&O en Collectieve Kennisverspreiding (COOCK) instrument is het valoriseren van (basis)onderzoeksresultaten door het versnellen van de introductie van technologie en/of kennis bij ondernemingen. Dit kan enerzijds door additionele kennisopbouw en vertaalonderzoek om de resultaten van basisonderzoek bruikbaar te maken voor overdracht naar en op maat van de ondernemingen uit de doelgroep en anderzijds door het uitvoeren van concrete testen/cases waarbij de toepasbaarheid en de waarde van een technologie of specifieke kennis in een bedrijfscontext geëvalueerd/geanalyseerd wordt.

COOCK-projecten staan open voor erkende Vlaamse organisaties voor onderzoek en kennisverspreiding. Als projectaanvrager voeren zij projecten uit waarbij onderzoeksresultaten (nieuwe technologie, nieuwe kennis) vertaald en getransfereerd worden naar bruikbare concepten/prototypes, die inspelen op de gemeenschappelijke noden van en/of nieuwe marktopportunities bieden aan een ruime groep ondernemingen.

De doelgroep van COOCK-projecten zijn alle ondernemingen binnen het innovatiespectrum (trekkers, early adopters, vroege/late volgers). De focus ligt in hoofdzaak op kmo's, maar ook grote (niet O&O-intensieve) ondernemingen kunnen betrokken worden. Veel ondernemingen beschikken niet over voldoende eigen middelen of onderzoekscapaciteit en voor hen is collectieve kennisverwerving/transfer een belangrijk instrument voor innovatie. Het aanbieden van nieuwe kennis helpt Vlaamse ondernemingen die zelf niet actief aan onderzoek doen, om te innoveren en onderzoeksresultaten te implementeren.

Een actieve betrokkenheid van de doelgroep is essentieel. Om de interactie met de doelgroep te stimuleren wordt voor elk project een gebruikersgroep samengesteld. Deze moet een representatieve vertegenwoordiging zijn van de doelgroep waartoe het project zich richt.

Ondernemingen worden meer en meer uitgedaagd om flexibel in te spelen op economische en maatschappelijke uitdagingen. Een COOCK-project beoogt minstens een positieve impact op vlak van economische activiteiten. De projectresultaten hebben een aantoonbare economische meerwaarde en zijn te valoriseren in een zo ruim mogelijke groep van ondernemingen.

Projecten kunnen daarnaast ook andere maatschappelijke doelstellingen nastreven of bijdragen tot de Vlaamse transitieprioriteiten (<https://www.vlaanderen.be/nl/vlaamse-regering/visie-2050>).

De mogelijkheid bestaat om COOCK-projecten in te passen in een internationale context, dit kan via het samenwerkingsverband 'CORNET' (Collectief Research NETWORK).

1.2 Een goed COOCK-project

Een goed COOCK-project is 'collectief' en richt zich op een ruime, maar duidelijk afgelijnde doelgroep van niet-O&O intensieve ondernemingen (met nadruk op kmo's) die de projectresultaten (na afloop van het project) zullen implementeren. Het project wordt begeleid door een gebruikersgroep samengesteld uit vertegenwoordigers van de doelgroep.

De nadruk van COOCK-projecten ligt op de brede kennisverspreiding/kennisoverdracht door de uitvoering van cases. Dit zijn cases waarbij i) de toepasbaarheid en de waarde van een (recente) technologie of (nieuwe) kennis geëvalueerd wordt in een specifieke bedrijfscontext en ii) de leereffecten (dit zijn de generische aspecten van de cases) terugvloeiën naar het ruimere netwerk van de doelondernemingen.

Een goed project voorziet daarom in een gedegen plan van aanpak om die kennis tot bij de ondernemingen te brengen en schakelt daarvoor de nodige middelen in. Een goed project heeft ook een voldoende hoog ambitieniveau met betrekking tot de bredere kennisverspreiding naar de totale doelgroep. Daarbij dient de kennis ook op maat van de doelondernemingen aangeboden te worden.

De relevantie van het project voor de doelgroep wordt aangetoond via het draagvlak dat het project geniet bij de doelondernemingen: interactie bij voorbereiding, tijdens uitvoering en in het natraject, aantal deelnemers in de gebruikersgroep, bereidheid van de doelgroep tot bijdrage in de projectkost.

1.3 Situering t.o.v. andere projecttypes

COOCK-projecten starten vanuit beschikbare onderzoeksresultaten en leggen hun focus op kennisverspreiding en kennisoverdracht. De projecten zijn uitvoerbaar in een projectperiode van 3 jaar en staan op zichzelf. Projecten die zich richten op risicovol, grensverleggend toepassingsgericht onderzoek passen in andere subsidiekanalen zoals de strategische onderzoeksprogramma's SBO (van FWO) of cSBO (in het kader van de clusterwerking).

Projecten die zich exclusief richten op de noden of het technologieaanbod van één of enkele ondernemingen of het verder afwerken van generische projectresultaten in bedrijfseigen toepassingen, worden doorverwezen naar andere steunkanalen, zoals bedrijfsprojecten of Baekeland/Innovatie-mandaten.

Projecten die zich louter richten op de primaire sector (land- en tuinbouw en distributie van land- en tuinbouwproducten) kunnen gesteund worden via de Landbouw(LA)-trajecten.

Ten opzichte van TETRA, ligt de focus van COOCK-projecten veel meer op de bredere verspreiding/transfer van onderzoeksresultaten naar een ruime groep van ondernemingen aan de hand van een case gerichte aanpak.

Meer informatie over bovenstaande programma's vindt u op de website.

2. Kenmerken

2.1 Projectuitvoerders

Aanvrager(s)

Een COOCK-project wordt aangevraagd door één of meerdere Vlaamse 'organisaties voor onderzoek en kennisverspreiding'¹.

De aanvrager(s) duiden een hoofdaanvrager en een contactpersoon (projectcoördinator) aan. Deze projectcoördinator draagt de verantwoordelijkheid voor het indienen van de aanvraag en zijn bijlagen, en voor de goede uitvoering van het project. Hij/zij staat in voor de communicatie met het Agentschap Innoveren & Ondernemen tijdens de fase van de projectevaluatie en de projectuitvoering.

Er wordt een samenwerkingsovereenkomst opgemaakt tussen de leden van het aanvragend consortium om de praktische samenwerking te regelen. Alle leden hebben dezelfde rechten en plichten. Hierbij is het van belang dat alle betrokken onderzoeksorganisaties (in binnen- en buitenland) bereid zijn om de projectresultaten ruim beschikbaar te stellen, zonder preferente toegang voor eventuele leden.

Onderaanneming

De aanvrager(s) kunnen beroep doen op onderaannemers om specifieke expertise en competentie in te brengen in het project (bv. specifieke cases, IPR-onderzoek, softwareontwikkeling, specifieke kennis omtrent wetgeving, samenwerking met een cluster voor verdere dienstverlening en kennisverspreiding). Voor elke onderaanneming vanaf € 8.500 moet ter onderbouwing van deze kost bij de aanvraag een offerte gevoegd worden. De kosten voor alle onderaanneming(en) samen, zijn beperkt tot 25% van de totale projectbegroting. De aanvragers dienen de wetgeving voor overheidsopdrachten na te leven.

Niet-Vlaamse partner(s)

Indien dit bijdraagt tot de efficiëntie en snelheid van het project, kan een niet-Vlaamse onderzoekorganisatie deelnemen als partner (voor maximum 20% van de in aanmerking komende kosten). De relevantie hiervan dient aangetoond te worden. Dezelfde regels die gelden voor Vlaamse onderzoeksorganisaties zijn van toepassing. Daarnaast zijn er mogelijkheden om Europees samen te werken via CORNET-projecten (zie hoofdstuk 5).

2.2 Interactie met de doelgroep

COOCK-projecten vergen een goede interactie met de doelgroep om ervoor te zorgen dat de projectresultaten door hen bruikbaar zijn na afloop van het project. Het is belangrijk dat vertegenwoordigers van de doelgroep betrokken worden bij de voorbereiding van de projectvoorstellen en bij de uitvoering van het project. De betrokkenheid van de doelgroep zal in grote mate het welslagen van het project bepalen.

Elke projectaanvraag wordt verplicht begeleid door een gebruikersgroep. De leden van de gebruikersgroep onderschrijven het belang van het project door o.a. te voorzien in de cofinanciering. Ze ontlene hiermee geen rechten uit het project en staan toe dat de projectresultaten ruim verspreid worden. Ze weten dat ze via hun lidmaatschap representatief zijn voor de ruimere doelgroep van het project en dat resultaten nuttig moeten zijn voor andere ondernemingen.

De projectaanvraag beschrijft de samenstelling van de gebruikersgroep door opgave van ondernemingen. Hierbij wordt kort aangegeven wat hun motivatie is en wie de contactpersoon is die het Agentschap

¹ Organisaties die voldoen aan de Europese regelgeving aangaande onderzoeksorganisaties kunnen als aanvrager optreden. Indien dit nog niet eerder aangetoond werd, neemt de organisatie best contact op met het agentschap voorafgaand aan de indiening van de projectaanvraag.

Innoveren & Ondernemen kan contacteren tijdens de evaluatie (bij indiening minimum 5 Vlaamse ondernemingen, waaronder kmo's). Dit is een ontvankelijkheidscriterium.

De samenstelling van de gebruikersgroep, hun representativiteit voor de brede doelgroep en hun rol voor de latere (Vlaamse) valorisatie zijn een belangrijk onderdeel van de evaluatie. Indien de gebruikersgroep nog niet volledig bekend is bij het indienen van de aanvraag, dient aangegeven te worden welke ondernemingen (type en aantal) bijkomend aangesproken zullen worden bij goedkeuring van het project. Elke onderneming met rechtspersoonlijkheid in de Europese Gemeenschap kan toetreden als lid van de gebruikersgroep. Latere toetreding tot een project in uitvoering is altijd mogelijk (onder gelijke voorwaarden).

De gebruikersgroep komt op regelmatige tijdstippen samen om de goede voortgang van het project te waarborgen. Hun feedback is voornamelijk gericht op het nut van de projectresultaten voor innovaties bij de brede doelgroep.

2.3 Steunbare activiteiten en niet-steunbare activiteiten

Enkel activiteiten en kosten die nog niet gesteund worden via een andere overheidsfinanciering (Vlaamse overheid, federale overheid, Europese subsidie, ...) komen in aanmerking voor subsidie. De relevantie en de kwaliteit van de activiteiten en de efficiëntie van de ingezette middelen zijn belangrijke elementen bij de evaluatie van een projectaanvraag.

Een belangrijk deel van COOCK-projecten ligt in brede kennisverspreiding/kennisoverdracht, door de uitvoering van cases, waarbij de toepasbaarheid en de waarde van een (recente) technologie of (nieuwe) kennis geëvalueerd/geanalyseerd wordt in een bedrijfscontext én waarbij de generische aspecten terugvloeien naar het ruimere netwerk van de doelondernemingen. Een individuele case heeft een indicatieve omvang van 50.000 euro.

Naast het uitvoeren van cases (definiëring/selectie cases, voorbereiding en uitvoering van de testen, nagaan technische/economische haalbaarheid, ...) worden ook andere activiteiten voorzien:

- collectief onderzoek: additionele kennisopbouw en/of vertaalonderzoek;
- activiteiten in het kader van algemene brede kennisverspreiding (seminaries, publicaties, workshops, lezingen, enz).

Deze ondersteunende activiteiten worden in combinatie met individuele cases uitgevoerd en zijn in omvang (budget) ondergeschikt aan de cases. Projecten die enkel bestaan uit cases en kennisverspreidingsactiviteiten komen niet in aanmerking. Elk COOCK-project bevat minstens een component vertaalonderzoek.

Gezien het belang van de cases en de focus op de evaluatie van technologie/kennis in bedrijfscontext, wordt de uitbetaling van de subsidie (voorzien voor de cases) gekoppeld aan de effectieve uitvoering van deze cases. Dit deel van de subsidie kan niet gebruikt worden om andere activiteiten te steunen, ook niet als de cases niet uitgevoerd worden.

Activiteiten die niet aan bod kunnen komen zijn (niet limitatief):

- 1-op-1 activiteiten met ondernemingen zonder (of onvoldoende) generieke leercomponent;
- prenormatieve activiteiten, proeven die nodig zijn voor registratie, opleidingen/trainingen;
- strategisch basisonderzoek (hiervoor wordt bij FWO het SBO of binnen de clusterwerking het cSBO instrument gebruikt);
- zuivere roadmapstudies/marktstudies/voorbereiding internationalisatiestrategie;
- activiteiten die onder de basiswerking van de clusterorganisaties gesteund kunnen worden;
- activiteiten die binnen het regulier instrumentarium gesteund kunnen worden (kmo-portefeuille, kmo-groeisubsidies, ontwikkelingsprojecten, ...).

2.4 Projectduur, -omvang, subsidie en cofinanciering

Projectduur en -omvang

Een COOCK-project heeft een projectperiode van typisch 3 jaar. De maximale subsidie die toegekend kan worden aan een COOCK-project bedraagt 1 MEUR. Beperkte, kortlopende projecten (met focus op haalbaarheidsstudie-activiteiten) kunnen aan bod komen, de minimum omvang (in menskracht) bedraagt 1 VTE en de minimum duur bedraagt 1 jaar.

De projectbegroting wordt opgemaakt volgens de principes van het kostenmodel². Er is een Excel-template voorzien om de begroting op te maken. Het gebruik ervan is verplicht.

Specifiek voor COOCK-projecten zijn volgende aandachtspunten van belang:

- Een onderaanneming vanaf 8.500 EUR wordt afgezonderd uit de overige kosten en toegelicht (offerte of factuur eerdere bestelling(en) of gemotiveerde kostenschattings toevoegen). Bij de evaluatie zal de relevantie en noodzaak van die onderaanneming nagegaan worden (d.w.z. dat de onderaannemingen zichtbaar moeten zijn in het werkplan). De totale kost voor onderaannemingen kan niet meer dan 25% van de totale projectbegroting bedragen.
- Het kostenmodel vraagt een motivatie voor de rubriek 'overige kosten'. Het niveau van detail dat gevraagd wordt, beperkt zich tot het oplijsten van grote categorieën en hun gerelateerde kost (bv. materialen/grondstoffen, hulpmiddelen/gereedschappen, afschrijving van onderzoeksapparatuur, IT-kosten, reis/verblijfskosten, kleinere onderaannemingen, enz.).
- Indien bepaalde kosten voor geleverde goederen en diensten door ondernemingen uit de doelgroep achteraf verrekend worden via het cofinancieringsplan, kan dit enkel aanvaard worden als deze duidelijk voorzien (en gespecificeerd) zijn in de projectbegroting bij aanvraag (als deel van de directe kosten of als grote onderaanneming).

Gescheiden interne boekhouding

De Vlaamse organisaties voor onderzoek en kennisverspreiding verbinden zich ertoe de kosten en financiering van de door hen eventuele uitgeoefende economische activiteiten duidelijk te onderscheiden van de gesteunde projectactiviteiten.

Subsidie en cofinanciering

De subsidie voor COOCK-projecten bedraagt 60% van de aanvaarde begroting van het project.

Het overige deel wordt gefinancierd, waarbij de invulling van de cofinanciering kan bestaan uit cash bijdragen van ondernemingen (minimum 15%), bijdragen 'in natura' (maximum 25%) en andere bronnen (inkomsten uit activiteiten, lidgelden, bijdragen van clusterorganisaties, ...).

De projectaanvraag voorziet een cofinancieringsplan dat bestaat uit een indicatie van de cash bijdragen van ondernemingen uit de gebruikersgroep, een indicatie van de 'inbreng in natura' door ondernemingen en een indicatie van 'andere' bronnen.

Het is mogelijk dat er een gedeelte van de cofinanciering gebeurt 'in natura', via diensten of levering van goederen door de leden van de gebruikersgroep, als dit duidelijk zichtbaar is in de projectbegroting en noodzakelijk/relevant voor het project. Wanneer deze kosten verrekend worden in de cofinanciering moeten deze, ofwel door middel van facturatie (incl. BTW), ofwel – wanneer de organisatie niet BTW-plichtig is – door middel van een credit- of debetnota, ondubbelzinnig aangetoond kunnen worden en dit zowel vanuit de leverancier als vanuit de klant.

Bij het niet bereiken van de vereiste cofinanciering zal het Agentschap Innoveren & Ondernemen, optredend voor het Hermesfonds, de subsidie pro rata herzien.

² <https://www.vlaio.be/nl/subsidies/documenten/kostenmodel-pdf>

2.5 Gebruik van de projectresultaten

Wettelijk kader

COOCK-projecten moeten voldoen aan de Europese wetgeving inzake staatsteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (*EC 2006/C323/01*) en aan het Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan projecten voor collectief onderzoek en ontwikkeling en collectieve kennisverspreiding. De voorgenoemde bepalingen blijven geldig tijdens en na het project. De overeenkomst expliciteert deze bepalingen en ook de afspraken via het Reglement van Orde en de Samenwerkingsovereenkomsten tussen de aanvragers moeten deze principes respecteren.

Eigendomsrechten, exploitatie van resultaten en kennisverspreiding

Het projectconsortium is de enige eigenaar van de resultaten van het project en heeft de plicht om projectresultaten zo breed mogelijk te verspreiden en over te dragen naar een ruime groep van ondernemingen op marktconforme wijze en zonder exclusieve rechten. Elk geïnteresseerd bedrijf of organisatie in de Europese Gemeenschap moet toegang hebben tot de resultaten, op gelijke basis.

Elke projectaanvraag dient aan te geven welke eigendomsrechten er reeds bestaan en hoe de afspraken kunnen zijn met de ondernemingen bij verder gebruik van de projectresultaten. Projecten waar IPR-afspraken een te grote belemmering vormen voor de brede kennisverspreiding of ruime benutting van de resultaten kunnen uitgesloten worden.

Het projectconsortium stelt (na steuntoezegging) een samenwerkingsovereenkomst op. Deze regelt de (mede-)eigendom van de projectresultaten en de gebruiksrechten op de achtergrondkennis. Deze regeling dient in overeenstemming te zijn met de hierboven vermelde wetgeving. De samenwerkingsovereenkomst moet goedgekeurd worden door het Hermesfonds.

3. Algemene aspecten van de projectaanvraag

3.1 Voorbespreking

Potentiële projectaanvragers kunnen op elk moment vrijblijvend een voorbespreking aanvragen. Tijdens een voorbespreking wordt advies gegeven over o.a. het opstellen van de aanvraag, de aanvaardbare kosten, de ontvankelijkheids- en selectiecriteria, de mogelijke samenwerking met derden, enz.

3.2 Indienen aanvraag

De projectaanvragen worden ingediend op basis van de door het Agentschap Innoveren & Ondernemen aangeboden aanvraagtemplate. Het gebruik van de aanvraagtemplate op zich is niet verplicht, het respecteren van de structuur (te leveren info en de volgorde van de hoofdstukken) wel. De aanvraag wordt in het Nederlands opgesteld. Voor de opmaak van de projectbegroting dient de template van het kostenmodel (Excel-bestand) gebruikt te worden.

De aanvraag is samengesteld uit 5 delen:

- de projectidentificatie (algemene inlichtingen en innovatiedoel);
- de projectbeschrijving (met maximaal aantal bladzijden!);
- het overzicht van de projectbegroting (totalen per partner uit de Excel template) en het cofinancieringsplan;
- de administratieve gegevens (met invulmogelijkheden voor elke partner in het project), ondertekend door de rechtsgeldige vertegenwoordiger(s) van de aanvrager(s) (gescande versie bij elektronische indiening);
- bijlagen, waaronder de gedetailleerde projectbegroting (Excel template verplicht te gebruiken) en offertes voor onderaannemingen vanaf 8.500 EUR).

3.3 Ontvankelijkheid

Na de indiening gaat het agentschap na of de projectaanvraag formeel ontvankelijk is aan de hand van de volgende criteria:

- De aanvrager(s) voldoet aan de Europese definitie voor 'organisatie voor onderzoek en kennisverspreiding'³.
- De aanvrager(s) (of de leden van het projectconsortium) voldoet aan de verplichtingen of vergunningen van de overheid en hebben blijk gegeven van correct gedrag naar aanleiding van vorige aanvragen.
- De projectaanvraag is niet identiek aan een aanvraag die eerder onontvankelijk is verklaard of geweigerd is door het beslissingscomité bij het Hermesfonds, uitgezonderd als de eerdere weigering het gevolg is van budgettaire beperkingen.
- Specifiek voor projectaanvragen die een (gedeeltelijke) herindiening zijn van een project dat bij een eerdere indiening niet gesteund werd, geldt dat de opmerkingen van de deskundigen en het agentschap ten gronde verwerkt zijn in de vernieuwde aanvraag (zie aanvraagtemplate).
- Alle rubrieken, zoals voorzien in de aanvraagtemplate, zijn ingevuld (inclusief het Excel-bestand met de projectbegroting). De aanvraag bevat voldoende informatie om beoordeeld te kunnen worden op basis van de evaluatiecriteria en de nodige verklaringen zijn ondertekend door de rechtsgeldige vertegenwoordiger(s) van de aanvrager(s). De projectbeschrijving overschrijdt het maximaal aantal bladzijden niet.
- Het project voldoet aan de geldende normen voor minimale/maximale omvang, maximum projectduur, verhouding cases/overige activiteiten en specifieke beperkingen voor onderaannemers en/of buitenlandse partners.

³ definitie cf. Communautaire Kaderregeling inzake staatssubsidie voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie 2006/C 323/01

- Bij een prima facie beoordeling voldoen de activiteiten in de aanvraag aan de minimale vereisten om in aanmerking te komen als steunbare activiteiten.
- De aanvraag werd ingediend ten laatste op de sluitingsdatum en -tijdstip van de oproep (enkel indien een oproep: bv. CORNET, ...).
- Het project voorziet in een gebruikersgroep met (minimum 5) Vlaamse ondernemingen die nodig zijn voor de uitvoering van het project en met engagement voor gebruik van de projectresultaten. Ze zijn voldoende bereid om deel te nemen en te cofinancieren. Voor elk van de gekozen organisaties is gemotiveerd wat hun reden tot deelname in de gebruikersgroep is. De projectaanvraag wordt voldoende ondersteund door intentiebrieven van ondernemingen of van een speerpuntcluster met een engagement tot cofinanciering.
- De projectresultaten zijn niet exclusief voor de primaire sector. Bij projecten die zich zowel richten op de primaire sector als de verwerkende industrie of toeleveranciers is de doelgroep van deze verwerkende industrie of toeleveranciers goed omschreven en aanwezig in de gebruikersgroep.

De projecten die niet-ontvankelijk worden bevonden, nemen niet deel aan de verdere evaluatie- en selectieprocedure en krijgen hiervan een aparte melding. De ontvankelijkheidscriteria blijven gelden tijdens de volledige behandelingsprocedure. Het Agentschap Innoveren & Ondernemen kan contact opnemen met de aanvrager(s) tijdens de ontvankelijkheidsanalyse ter vervollediging van de aanvraag.

3.4 Evaluatieprocedure

Nadat de projectaanvraag ontvankelijk verklaard is, kan contact opgenomen worden om (punctuele) ontbrekende informatie op te vragen. Dit contact heeft vooral tot doel om ervoor te zorgen dat alle nodige informatie voor verdere evaluatie voorzien is.

De aanvragen worden beoordeeld met advies van deskundigen. Op basis van de beschikbare informatie en het advies van de deskundigen, wordt een beslissing genomen over de omvang van de subsidie, alsmede over de bijzondere voorwaarden en modaliteiten ervan. Onafhankelijk van de evaluatieprocedure kan een negatieve beslissing genomen of aanvullende voorwaarden gesteld worden op basis van het niet voldoen aan overige verplichtingen of vergunningen vanwege de overheid of niet-correct gedrag naar aanleiding van vorige aanvragen (inzake informatieverstrekking, inhoudelijke en financiële verplichtingen of verslaggeving).

3.5 Evaluatiecriteria

COOCK-projecten worden beoordeeld op 8 criteria. Als een projectaanvraag op één van de 8 criteria niet aan de minimumeisen voldoet, wordt het project niet gesubsidieerd. De criteria worden weergegeven in onderstaande tabel.

Evaluatiecriteria COOCK-projecten

Indien hoofdzakelijk haalbaarheidsstudie-activiteiten, wordt ook het te verwachten vervolgtraject bij de beoordeling mee in beschouwing genomen.

De vermelde indicaties in onderstaande tabel zijn niet limitatief.

DOELSTELLINGEN	NIET STEUNBAAR	STEUNBAAR
Indicaties tegen		Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> - De doelstellingen sluiten niet aan bij de probleemstelling en de noden van de doelgroep. - Er is onvoldoende draagvlak bij de doelgroep. - De doelstellingen zijn onduidelijk, niet haalbaar of niet realistisch. - De KPI's/streefcijfers ontbreken of getuigen van te weinig ambitie. - Het project is niet gericht op de realisatie van innovaties of concrete toepassingen bij ondernemingen op korte of middellange termijn. - Het project levert geen/minimale bijdrage tot het kennisniveau van de doelgroep. 		<ul style="list-style-type: none"> - De doelstellingen zijn duidelijk, relevant en haalbaar. - De doelstellingen bieden een antwoord op de noden van de doelgroep. - Er is een duidelijk draagvlak bij de doelgroep. - De KPI's/streefcijfers zijn voldoende ambitieus, haalbaar en realistisch. - Er wordt een duidelijke kennis- of competentieverhoging verwacht bij de doelgroep. - De realisatie van innovaties en concrete toepassingen bij ondernemingen is te verwachten op korte of middellange termijn (3-5 jaar).
COLLECTIEF BEREIK	NIET STEUNBAAR	STEUNBAAR
Indicaties tegen		Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> - Het aantal ondernemingen dat baat heeft bij het project is zeer beperkt (eerder coöperatief project of bedrijfsproject). - De doelgroep is niet in staat om de kennis/resultaten te absorberen. - De activiteiten zijn hoofdzakelijk gericht op kennisintensieve ondernemingen. - De leden van de gebruikersgroep zijn weinig representatief voor de doelgroep of er zijn twijfels over een goede interactie. 		<ul style="list-style-type: none"> - Een voldoende ruime doelgroep van ondernemingen heeft rechtstreeks baat bij het project. - Er is een goede verhouding tussen de omvang van het project, de beoogde kennissprong en de omvang van de doelgroep. - De doelgroep omvat voldoende kmo's en niet onderzoeksintensieve grote ondernemingen. - De doelgroep heeft voldoende absorptiecapaciteit om de resultaten van het project te capteren. - De doelgroep wordt actief betrokken bij de projectaanvraag, wat zich vertaalt in een gebruikersgroep die representatief is voor de doelgroep en die voorziet in een vlotte interactie met de leden (minimum 5 leden bij aanvang, waaronder kmo's).

VALORISATIESTRATEGIE/PLANNEN EN KENNISVERSPREIDING/STRATEGIE	NIET STEUNBAAR	STEUNBAAR
Indicaties tegen		Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> - De voorliggende valorisatiestrategie en plannen zijn ongeloofwaardig of onrealistisch. - De voorgestelde aanpak voor de verspreiding van de kennis/resultaten is onduidelijk of voldoet niet. - De kennisoverdracht is onvoldoende gericht op de implementatie van de projectresultaten bij het beoogde collectief van ondernemingen. 		<ul style="list-style-type: none"> - Er wordt een correcte haalbare aanpak voorgesteld voor ruime verspreiding van de kennis, de kennis/resultaten wordt op maat van de mogelijkheden van de doelgroep aangeboden. - De kennisoverdracht is gericht op de implementatie (na afloop) van de projectresultaten bij het beoogde collectief van ondernemingen. Er ligt een concreet valorisatieplan voor. Valorisatie, incl. vervolgtrajecten bij de ondernemingen is zeer waarschijnlijk op korte/middellange termijn.
ECONOMISCHE IMPACT/BELANG VLAANDEREN	NIET STEUNBAAR	STEUNBAAR
Indicaties tegen		Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> - De resultaten van het project hebben weinig of geen invloed op de competitiviteit van de doelgroep en de verwachte economische impact is zeer beperkt/onduidelijk/onrealistisch. - Er is geen economische meerwaarde of ze is niet realistisch omwille van mogelijke belemmeringen bij de implementatie van de resultaten (IP, wetgeving, te hoge investeringen voor de ondernemingen, onzekere marktomgeving, ontbrekende schakel in de waardeketen...). 		<ul style="list-style-type: none"> - De economische impact van het project is belangrijk (voor Vlaanderen) en situeert zich minimaal op het niveau van behoud van de bedrijfsactiviteiten, tewerkstelling of investeringen. - Het project zal de competitiviteit van de doelgroep verhogen. - Er zijn duidelijke afspraken gemaakt rond IP binnen het consortium (indien van toepassing).
RUIJERE MEERWAARDE	NIET STEUNBAAR	STEUNBAAR
Indicaties tegen		Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> - Het project vertoont grote overlap met andere, publiek gefinancierde projecten/initiatieven. - Er is een duidelijk risico op marktverstoring met commerciële dienstverlening. - Het project heeft duidelijk negatieve gevolgen met betrekking tot milieu of maatschappij. 		<ul style="list-style-type: none"> - Het project is complementair/additioneel met/aan andere publiek gefinancierde projecten en is niet marktverstoring.

AANPAK/UITVOERING	NIET STEUNBAAR	STEUNBAAR
Indicaties tegen		Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> - De voorgestelde aanpak/uitvoering van het project strookt niet met de doelstellingen van het project of niet realistisch/haalbaar binnen de vooropgestelde projectduur. - Er zijn grote tekortkomingen in het werkplan of er zit weinig tot geen samenhang in de voorgestelde activiteiten of de projectopvolging is ontoereikend. - De voorgestelde cases zijn niet in lijn met de doelstellingen en/of zijn onvoldoende generisch. 		<ul style="list-style-type: none"> - De globale aanpak van het project is duidelijk en geschikt om de collectieve doelstellingen van het project te realiseren. - De voorziene duurtijd van het project is adequaat, en laat toe de vooropgestelde doelstellingen te realiseren. - Er is een correcte verhouding tussen de verschillende activiteiten: (omvang cases > overige projectactiviteiten en er is minstens een component vertaalonderzoek) en de voorgestelde cases hebben voldoende generisch/collectief karakter.
EXPERTISE/MIDDELEN	NIET STEUNBAAR	STEUNBAAR
Indicaties tegen		Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> - De aanvragers hebben geen voeling met de doelgroep. - Er ontbreken belangrijke partners of expertise. - Er is een duidelijk risico op een falende samenwerking. - Essentiële middelen (personeel, infrastructuur, toegang tot kennis/IPR, ...) voor een adequate uitvoering ontbreken, zonder vooruitzicht op invulling. - Er is een substantiële wanverhouding tussen de voorziene middelen en de doelstellingen of geplande activiteiten. - Het voorliggende cofinancieringsplan is weinig geloofwaardig, onrealistisch of niet aanwezig. 		<ul style="list-style-type: none"> - De aanvragers hebben voeling met de doelgroep. - De aanvragers beschikken over de vereiste expertise, middelen en infrastructuur om het project goed uit te voeren. - Eventueel voorgestelde samenwerkingen zijn relevant en de kwaliteit hiervan is goed. - De gevraagde personeelsinzet en begroting zijn in lijn met het projectplan en de beoogde doelstellingen. - Er wordt een sluitend cofinancieringsplan voorzien.
TRACK RECORD	NIET STEUNBAAR	STEUNBAAR
Indicaties tegen		Indicaties voor
<ul style="list-style-type: none"> - De uitvoering van vorige projecten was ondermaats. - Voorgaande projecten voldeden niet aan de verwachtingen inzake kennisverspreiding en valorisatie van de resultaten. 		<ul style="list-style-type: none"> - Vorige projecten van de betrokken aanvragers werden goed uitgevoerd. - M.b.t. kennisverspreiding en valorisatie voldeden voorgaande projecten aan de verwachtingen.

3.7 Na de beslissing

De projectfiche met de besluitvorming wordt aan de aanvrager overgemaakt bij bekendmaking van de beslissing. Er wordt standaard een nabespreking aangeboden, die zeker bij een negatieve beslissing sterk aangeraden wordt.

In het geval van een positieve beslissing wordt een overeenkomst opgemaakt tussen het Hermesfonds en de projectaanvragers (zie hoofdstuk: Uitvoering en Opvolging).

Georganiseerd beroep

De aanvragers kunnen beroep⁴ aantekenen tegen de beslissing van onontvankelijkheid, weigering van de selectie van een projectaanvraag, negatieve beslissing (geen toekenning subsidie), ingebrekestelling, herziening of terugvordering van de subsidie. Het beroep moet schriftelijk ingediend worden binnen een termijn van 30 werkdagen na de betekening van de beslissing en gebaseerd zijn op duidelijke en verifieerbare elementen. Dit zijn bijvoorbeeld concrete elementen die volgens de aanvragers niet correct werden geapprecieerd. Vanzelfsprekend moeten de aangebrachte elementen voldoende belangrijk zijn om de genomen beslissing te kunnen wijzigen. Bij een aantekening van beroep moet de projectdoelstelling ongewijzigd blijven. Bij een grondige wijziging van de projectdoelstelling kan wel een nieuwe aanvraag worden ingediend met alle normale modaliteiten (inclusief de regels met betrekking tot de startdatum en de periode van aanvaarding van de kosten).

Klacht

Aanvragers die ontevreden zijn over de wijze van behandelen door het Agentschap Innoveren & Ondernemen kunnen te allen tijde schriftelijk, mondeling of elektronisch klacht indienen. Deze klachten worden binnen de 45 dagen na ontvangst behandeld. Klachten over een negatieve beoordeling van een aanvraag kunnen slechts ingediend worden nadat een vraag tot herziening van de beslissing werd ingediend en behandeld.

3.8 Geheimhouding

Alle personeelsleden van het Agentschap Innoveren & Ondernemen, deskundigen en leden van het beslissingscomité bij het Hermesfonds zijn er toe gebonden alle informatie vertrouwelijk te behandelen en geen gegevens aan derden mee te delen of aan te wenden ten voordele van zichzelf.

⁴ In het kader van CORNET-projecten kunnen aanvragers, gezien het internationale evaluatieproces, geen beroep aantekenen tegen de beslissing van onontvankelijkheid, weigering van de selectie van een projectaanvraag of een negatieve beslissing.

4. Uitvoering en opvolging

4.1 Overeenkomst(en)

In het geval van een positieve beslissing wordt een overeenkomst opgemaakt tussen het Hermesfonds en de projectaanvrager(s). De overeenkomst bestaat uit de volgende delen:

- de **algemene voorwaarden**, te consulteren op de website;
- de **projectspecifieke voorwaarden**, dit deel wordt opgestuurd naar de projectcoördinator en wordt ondertekend door elke 'partij', hiermee komt de overeenkomst tot stand (en worden ook de algemene voorwaarden aanvaard).

De succesindicatoren met bijhorende streefcijfers en eventuele leverbaarheden zullen in de projectspecifieke voorwaarden vastgelegd worden. Het is de bedoeling om op die manier het verloop/succes van de projectuitvoering te kunnen monitoren.

Indien er meerdere aanvrager(s) samenwerken, wordt een samenwerkingsovereenkomst tussen de partners opgemaakt die minimaal en op voldoende wijze de praktische samenwerking regelt, evenals de afspraken inzake de eigendom en exploitatie van de projectresultaten. Deze overeenkomst dient ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het Hermesfonds.

De uitbetaling van de subsidie gebeurt in voorschotten, in principe jaarlijks voorafgaand aan de periode waarop deze betaling betrekking heeft. De voorschotten worden uitbetaald na vervulling van de noodzakelijke voorwaarden, zoals voorzien in de projectspecifieke voorwaarden. De laatste schijf van 20% wordt in principe uitbetaald na goedkeuring van het inhoudelijk en financieel eindverslag.

4.2 Afspraken met de gebruikersgroep

De taken en werking van de gebruikersgroep, en de rechten en plichten van de leden ervan worden opgenomen in een afsprakendocument, dat door elk effectief lid van de gebruikersgroep moet worden ondertekend. Er is een template 'Reglement van Orde' voorzien. Het projectconsortium kan een afwijkend afsprakendocument ter goedkeuring voorleggen aan het agentschap. In het bijzonder vermeldt dit document de verantwoordelijkheden en rechten van de gebruikersgroep, als 'klankbord' voor de opvolging van de projectvoortgang en rapportering, samenstelling en praktische werking, IPR en deontologische aspecten (confidentialiteit, gebruik van projectresultaten e.d.) en latere valorisatie van de projectresultaten. De projectcoördinator dient binnen de 4 maanden na verzending van de overeenkomst in het bezit te zijn van alle ondertekende reglementen van orde en dient hiervoor een verklaring in bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen.

4.3 Projectopvolging en monitoring

Projectopvolging

De opvolging van COOCK-projecten heeft als doel om het projectverloop te monitoren en om de resultaten van het project zichtbaar te maken.

Jaarlijks dient over de projectstatus gerapporteerd te worden (voortgangsverslag). Dit laat toe om na te gaan of het project verloopt zoals gepland. Dit verslag omvat een prestatietabel, de status van KPI's en eventueel leverbaarheden, een terugblik en een stand van zaken m.b.t. de uitgevoerde cases. Een belangrijk element van het voortgangsverslag is de rapportering over de interactie met de doelgroep. Van elke vergadering met de gebruikersgroep wordt een verslag opgemaakt.

Na afloop van het project bepaalt het agentschap op basis van het eindverslag en het financieel verslag, de totaal aanvaarde subsidie. Deze is maximaal het origineel toegekend bedrag. Gezien de koppeling van de subsidie aan de effectieve uitvoering van de cases, zal de rapportering van de cases een belangrijk onderdeel

vormen van de eindverslaggeving. Voor het financieel verslag wordt een verplichte (Excel-)template voorzien op de website.

Monitoring

Voor beleidsevaluaties zijn gegevens nodig over het effectief bereik van het project. Het is aangewezen hiermee rekening te houden bij de opmaak van het projectvoorstel.

5. CORNET: collectieve onderzoeksprojecten in internationale context

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen is partner in CORNET (COLlective REsearch NETwork). CORNET bevordert internationale netwerking en samenwerking rond collectief onderzoek. Binnen CORNET zijn er twee oproepen per jaar, deze worden gepubliceerd op de website <https://www.cornet.online>. Vlaamse partners kunnen met een COOCK-project of met een TETRA-project deelnemen in CORNET. Om deel te nemen zijn er minstens 2 partners uit de deelnemende landen vereist. CORNET-projecten hebben een duur van maximum 2 jaar. Zowel de internationale aanvraag 'CORNET' en een Vlaamse bijlage die de elementen bevat die noodzakelijk zijn voor het bepalen van de impact en het belang voor Vlaanderen, dienen ingevuld te worden.

In het kader van CORNET-projecten, waar collectief onderzoek gericht op kennisopbouw/verruiming (ook op langere termijn) centraal staat en waarbij de onderzoeksactiviteiten de hoofdmoot van een projectaanvraag kunnen uitmaken, geldt de eerder genoemde beperking (omvang cases > omvang overige activiteiten) niet. De focus ligt in deze internationale projecten op 'collectief onderzoek' met kennisopbouwend karakter.

De evaluatie van CORNET-projecten volgt een andere procesflow. In Vlaanderen wordt een uitgebreide ontvankelijkheidsanalyse uitgevoerd (met focus op valorisatie in Vlaanderen). Hiervoor zullen de criteria gerelateerd aan de Vlaamse impact/valorisatie (zoals collectief bereik, valorisatiestrategie/plannen, economische impact/belang, ruimere meerwaarde, track record) gebruikt worden. In een volgende fase wordt het internationaal afgesproken evaluatieproces (gemeenschappelijke evaluatie) gevolgd.

6. Bijlagen

6.1 Definities en begrippen

In dit hoofdstuk worden een aantal begrippen toegelicht:

COOCK-Besluit: Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van steun aan projecten van collectief onderzoek en ontwikkeling en collectieve kennisverspreiding (in werking vanaf 1 juni 2018).

Onderzoeksorganisatie: een entiteit (zoals universiteiten of onderzoeksinstellingen, agentschappen voor technologieoverdracht, innovatie-intermediairs, entiteiten voor fysieke of virtuele onderzoek gerichte samenwerking), ongeacht haar rechtsvorm (publiek- of privaatrechtelijke organisatie) of financieringswijze, die zich in hoofdzaak bezighoudt met het onafhankelijk verrichten van fundamenteel onderzoek, industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling, of met het breed verspreiden van de resultaten van die activiteiten door middel van onderwijs, publicaties of kennisoverdracht. Wanneer dit soort entiteit ook economische activiteiten uitoefent, moet met betrekking tot de financiering, de kosten en de inkomsten van die economische activiteiten een gescheiden boekhouding worden gevoerd. Ondernemingen die een beslissende invloed over dit soort entiteit kunnen uitoefenen in hun hoedanigheid van bijvoorbeeld aandeelhouder of lid van de organisatie, mogen geen preferente toegang tot de onderzoekscapaciteit van deze entiteit of tot de door haar verkregen onderzoeksresultaten genieten (definitie cf. Communautaire Kaderregeling inzake staatssubsidie voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie 2006/C 323/01).

Economische activiteiten van een onderzoeksorganisatie: contractonderzoek in opdracht van het bedrijfsleven, het verhuren van onderzoek infrastructuur en consultancy activiteiten.

Niet-economische activiteiten:

- a) primaire activiteiten van onderzoeksorganisaties en onderzoeksinfrastructuren, en met name:
 - opleiding met het oog op meer en beter gekwalificeerde menselijke hulpbronnen. In lijn met de rechtspraak (17) en de beschikkingspraktijk van de Commissie (18), en zoals uiteengezet in de mededeling over het begrip „staatssteun” en de mededeling betreffende diensten van algemeen economische belang (DAEB's) (19), wordt openbaar onderwijs dat binnen het nationale onderwijsstelsel in hoofdzaak of volledig wordt gefinancierd door de Staat en onder staatstoezicht staat, als een niet-economische activiteit beschouwd (20);
 - onafhankelijke O&O met het oog op meer kennis en een beter inzicht, met inbegrip van O&O in samenwerkingsverband, wanneer de onderzoeksorganisatie of onderzoeksinfrastructuur bij daadwerkelijke samenwerking betrokken is (21);
 - brede verspreiding van onderzoeksresultaten op een niet-exclusieve en niet-discriminerende basis, via bijvoorbeeld onderwijs, open access-databases, open access-publicaties of open source-software;
- b) activiteiten inzake kennisoverdracht, wanneer deze worden uitgevoerd door de onderzoeksorganisatie of onderzoeksinfrastructuur (met inbegrip van afdelingen of dochterondernemingen daarvan) of samen met, of namens andere dergelijke entiteiten, en alle winst uit deze activiteiten opnieuw in de primaire activiteiten van de onderzoeksorganisatie of onderzoeksinfrastructuur wordt geïnvesteerd. Aan het niet-economische karakter van die activiteiten wordt niet afgedaan door het feit dat het verrichten van de overeenkomstige diensten via openbare tenders wordt ingekocht bij derden.

Kennisoverdracht: een proces voor het verwerven, verzamelen en delen van expliciete en impliciete kennis, met inbegrip van vaardigheden en competenties voor zowel economische als niet-economische activiteiten zoals onderzoekssamenwerking, consultancy, licentiëring, het creëren van spin-offs, publicaties en mobiliteit van onderzoekers en andere bij die activiteiten betrokken medewerkers. Naast wetenschappelijke en technologische kennis omvat dit ook andere vormen van kennis zoals kennis over het gebruik van normen en regels waarin deze zijn vastgelegd, en over voorwaarden voor het functioneren onder reële

omstandigheden en methoden voor organisatie-innovatie, alsmede het beheer van kennis met betrekking tot het identificeren, verwerven, beschermen, verdedigen en exploiteren van immateriële activa.

Kleine of middelgrote onderneming (kmo): een onderneming die voldoet aan de volgende voorwaarden (geldend voor het jaar voordat de aanvraag ingediend wordt):

- in de onderneming werken gemiddeld niet meer dan 250 personen voltijds (of equivalenten) tijdens het kalenderjaar dat voorafgaat aan dat waarin de tegemoetkoming wordt aangevraagd;
- de onderneming realiseert in het kalenderjaar dat voorafgaat aan dat waarin de tegemoetkoming wordt aangevraagd een omzet, exclusief BTW en accijnzen, van minder dan 50 miljoen euro of een balanstotaal van minder dan 43 miljoen euro;
- niet meer dan 25% van het kapitaal van de onderneming is rechtstreeks of onrechtstreeks in het bezit van één of meerdere ondernemingen die zelf niet aan de definitie van kleine of middelgrote onderneming voldoen, met uitzondering van publieke investeringsmaatschappijen, participatiemaatschappijen of, als er geen controle wordt uitgeoefend, institutionele beleggers.

Onderneming: De definitie van een onderneming is ruim. Het zijn alle vennootschappen die een economische activiteit uitvoeren in een vrije markt. Deze ondernemingen moeten kunnen aantonen dat ze (gedeeltelijk) gefinancierd worden met private (markt)middelen. Ze oefenen economische activiteiten uit, wat betekent dat hun diensten aangeboden worden in een vrije markt en er een marktvergoeding betaald wordt voor die diensten.

Vennootschappen en organisaties die diensten van algemeen belang uitoefenen (zoals gemeenten, steden, overheidsagentschappen, onderwijsinstellingen, bibliotheken, overheidsondernemingen als De Lijn, VDAB, ...) vallen niet onder deze definitie. Vennootschappen met een monopolypositie vallen ook buiten deze definitie (bv. drinkwatermaatschappijen, elektriciteit- en gasdistributie, autonome gemeente- en provinciale ondernemingen, ...).

Marktconforme voorwaarden: Het leveren van een dienst (of exploitatierechten) gebeurt aan marktprijs (gebaseerd op de gemiddelde prijs van vergelijkbare commercieel beschikbare diensten). Indien er geen marktprijs is, worden de volledige kosten (inclusief 'afschrijving' van het onderzoek zelf) en een redelijke winstmarge in rekening gebracht.

Clusters:

- Het Vlaams clusterbeleid onderscheidt twee types van clusters, de speerpuntclusters en de innovatieve bedrijfsnetwerken. Innovatieve bedrijfsnetwerken verschillen van speerpuntclusters in schaal, maturiteit, tijdshorizon en ambitieniveau.
- De doelstelling van het clusterbeleid bestaat erin het onbenut economisch potentieel en de realisatie van competitiviteitsverhogingen bij Vlaamse ondernemingen via een actieve en duurzame samenwerking tussen actoren. Dit clusterbeleid richt zich naar samenwerkingsverbanden van Vlaamse ondernemingen met groei-ambities, innovatiebewust, met internationale blik en openstaand voor samenwerking met andere ondernemingen en kenniscentra, zowel voor de realisatie van hun individuele bedrijfsdoelstellingen als voor het bijdragen aan een competitiviteitsverhoging bij een grote groep van Vlaamse ondernemingen.
- Meer informatie en overzicht van de gesteunde clusters: <https://www.vlaio.be/nl/andere-doelgroepen/clusterorganisaties>.

Exploitatie: gebruik van onderzoeksresultaten in economische activiteiten waarbij de doelgroep een positief effect bekommt.

Verspreiding: kennisverspreiding/disseminatie van onderzoeksresultaten via publieke kanalen (publicaties, websites, seminars, ...).

Agentschap
Innoveren & Ondernemen
Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 Brussel
www.vlaio.be